

นิทรรศการให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ

เรื่อง

“ปลากัดไทย” เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ

ที่มาและความสำคัญของปลากัดในสังคมไทย ตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน

ปลากัด

ชื่อสามัญ :

Siamese Fighting Fish

ชื่อวิทยาศาสตร์ :

Betta splendens Regan, 1910

คำนำ

ปลากัดไทย (Siamese Fighting Fish) คือ ปลาน้ำจืดชนิดหนึ่งของไทย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ และมีประวัติความเป็นมาอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานสมัยก่อนคนไทยเลี้ยงปลากัดสำหรับเล่นพนันกัดปลา แต่ปัจจุบัน คนไทยและคนทั่วโลกต่างนิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงามอีกทั้งยังเป็นสัตว์น้ำที่มีศักยภาพในการส่งออกคิดเป็นมูลค่าเฉลี่ยระหว่างที่ พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ. 2560 สูงถึง 115.45 ล้านบาท/ปี

ซึ่งผลจากการถูกประกาศให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561 ที่ผ่านมา ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่เป็นคู่ค้าปลากัดไทยกับประเทศไทยจับตามองการพัฒนาลักษณะและสีสันของปลากัดไทยในรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นำไปสู่การตลาดส่งออกที่นำเพิ่มสูงขึ้นทุกปี จนมีผู้ให้ความสนใจของปลากัดไทยสูง "อัญมณีได้น้ำ" ที่เกิดขึ้นจากความสวยงามของสีสัน ลักษณะและลวดลาย รวมไปถึงมูลค่าของตัวปลากัดไทยอีกด้วย

บันทึกประวัติศาสตร์ในอดีตจนถึงปัจจุบันของปลากัด

ประเทศไทยมีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำและมีภูมิอากาศร้อนชื้น เราจึงพบเห็นปลากัดอยู่ทั่วไปในแอ่งน้ำตามริ้วสวนไร่นา ปลากัดจึงอยู่ในวิถีชีวิตคนไทยมาอย่างช้านาน มีหลักฐานชิ้นต้นระบุไว้ชัดเจน ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

สมัยรัชกาลที่ 1

พระราชกำหนดห้ามเล่นพนันชนไก่ชนนกกัดปลาประมวลกฎหมายตราสามดวง จ.ศ. 1166 (พ.ศ.2347) ระบุว่าดังนี้ "...แต่นี้สืบไปเมื่อหน้า ห้ามอย่าให้ผู้ใด ๆ คบหาชกชนกัน ชนไก่ชนนกกลุ่มชนกะทาจานนกศรีษมภู แลจัดปลาให้กัดพนันกันเป็นอันขาดทีเดียว ถ้าผู้ใดมีจึงจับได้พิจารณาเป็นถึง จะให้ลงพระราชอาญาจับเขียนปรับใหม่ตามโทษานุโทษ..."

สมัยกรุงธนบุรี

ศ.ดร. วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีกล่าวไว้ในหนังสือชื่อ ชีวิตของประเทศไทย โดยเล่าถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่อึดพววาในสมัยกรุงธนบุรี ซึ่งนิยมเลี้ยงปลากัดอย่างแพร่หลายว่า "ปลากัดอึดพววา มีหลายสี ว่ากันว่ากัดเก่ง คนจึงนิยมหาไปเลี้ยงกันเป็นของเล่น"

สมัยรัชกาลที่ 2

วรรณคดีเรื่องอิเหนา เกิดขึ้นในช่วงปลายกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ และได้ถูกปรับแต่งอีกหลายสำนวนเรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยสำนวนฉบับรัชกาลที่ 2 กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

"...บ้างสงทหาโกนจุกสนุกสนาน มีงานการกักก้องทุกแห่งหน บ้างตั้งป้อนปลากัดมันได้กชน ทรหอดอทนเป็นเดิมพัน..."

สมัยรัชกาลที่ 3

พ.ศ. 2383 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มอบปลากัดไทยของพระองค์ให้กับชายไทยคนหนึ่ง โดยชายผู้นั้นได้นำไปให้กับเพื่อนชื่อนายแพทย์ที่เอดอร์ เอ็ดเวิร์ด แคนเทอร์ ชาวเดนมาร์ก ซึ่งได้ตีพิมพ์เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับปลากัดไทยชนิดดังกล่าวและตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Macropodus pugnax* จนกระทั่งปี พ.ศ. 2452 นายชาลส์ เทตริกัน นักมีนวิทยาชาวอังกฤษ ได้ทำการตรวจสอบอีกครั้งและตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Betta splendens*

สมัยรัชกาลที่ 4

บันทึกของสังฆราชปัลเลอกัวซ์ ในสมัยรัชกาลที่ 4 กล่าวไว้ว่า "พวกเด็ก ๆ มีการเล่นหลายอย่างโดยเฉพาะปลาเล็ก ๆ สองชนิดที่กล้าหาญมาก ซึ่งมีันเข้าจูโจมกันสนุกนัก" ดังนั้น ย่อมเป็นที่ชัดเจนว่าปลากัดเป็นปลาที่นิยมเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในสมัยรัชกาลที่ 4

สมัยรัชกาลที่ 5

หนังสือบันทึกของที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ในสมัยรัชกาลที่ 5 กล่าวไว้ในหน้า 237 ว่า "คนไทยนิยมเลี้ยงปลากัดเพื่อใช้พนันชนต่อกันอย่างแพร่หลาย มีแหล่งจำหน่ายใหญ่ที่ย่านสำเพ็ง และบางตัวนั้นแม้ตัวเงินหลายร้อยบาทก็ยังไม่ซื้อไม่ได้" แม้ในสมัยรัชกาลที่ 5 ปลากัดไทยก็น่าจะได้ชื่อว่าเป็นปลาน้ำจืดของไทยที่เป็นสัตว์เลี้ยงซึ่งมีราคาสูง จนถึงปัจจุบันบางตัวอาจมีราคาถึงหลายหมื่นบาทเช่นกัน

สมัยรัชกาลที่ 7

ภาพคนไทยเพาะเลี้ยงปลากัดไทยใน จ.จันทบุรี พ.ศ. 2479 ถ่ายโดย ดร.โรเบิร์ต สตรีมอร์ เพนเติล ขณะทำวิจัยในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าแม้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนในสมัยนั้น มีการเลี้ยงปลากัดไทยในหมู่คนไทยทั่วไป

ในยุคปัจจุบัน

ปลากัดไทยสร้างความภูมิใจผ่านทางหน้าจอโทรศัพท์มือถือ iPhone โดยรูปถ่ายปลากัดไทย ของนายวิศุต อังคทะวานิชช่างภาพชาวไทยที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ถ่ายภาพพื้นหลังของโทรศัพท์ iPhone รุ่น iPhone 6s และ iPhone 6s Plus ทำให้ความสวยงามของปลากัดไทยได้รับการชื่นชมอย่างแพร่หลาย

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

กรมประมง (2016, 28 กุมภาพันธ์, 2017) [Facebook]. Retrieved from: https://www.facebook.com/pg/กรมประมง-270567228800/photos/?tab=album&album_id=488937124229
กรมประมง (2016, 28 กุมภาพันธ์, 2017) [Facebook]. Retrieved from: https://www.facebook.com/pg/กรมประมง-270567228800/photos/?tab=album&album_id=488937124229
กรมประมง (2016, 28 กุมภาพันธ์, 2017) [Facebook]. Retrieved from: https://www.facebook.com/pg/กรมประมง-270567228800/photos/?tab=album&album_id=488937124229

ปลากัดป่า

ปลากัดป่า หรือ ปลากัดพื้นเมือง ปัจจุบันในประเทศไทยพบจำนวน 11 ชนิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามลักษณะพฤติกรรม การฟักไข่ได้แก่ 1.ปลากัดป่ากลุ่มอมไข่ ปลากัดกลุ่มนี้เพศผู้จะฟักไข่ ด้วยการอมไว้ในปาก 2.ปลากัดป่ากลุ่มก่อหวอด ปลากัดกลุ่มนี้เพศผู้จะนำไข่ที่ได้รับการผสมแล้วใส่ไว้ในหวอดที่ก่อไว้และเฝ้าดูแลไข่ จนกว่าจะฟักออกเป็นตัว

ปลากัดป่ากลุ่มอมไข่ ในประเทศไทย มี 6 ชนิด

1. ปลากัดหัวโม่ง *Betta prima* Kottelat, 1994
2. ปลากัดอมไข่กระบี่ *Betta simplex* Kottelat, 1994
3. ปลากัดข้าง *Betta pi* Tan, 1998
4. ปลากัดอมไข่ *Betta pallida* Schindler & Schmidt, 2004
5. ปลากัดอมไข่ *Betta apollon* Schindler & Schmidt, 2006
6. ปลากัดอมไข่สงขลา *Betta ferox* Schindler & Schmidt, 2006

ปลากัดป่ากลุ่มก่อหวอด ในประเทศไทย มี 5 ชนิด

1. ปลากัดป่าภาคกลางและภาคเหนือ *Betta splendens* Regans, 1910
2. ปลากัดป่าภาคอีสาน *Betta smaragdina* Ladiges, 1972
3. ปลากัดป่าภาคใต้ *Betta imbellis* Ladiges, 1975
4. ปลากัดป่ามหาชัย *Betta mahachalensis* Kowasupat et al., 2012
5. ปลากัดป่าภาคตะวันออก *Betta siamorientalis* Kowasupat et al., 2012

ตีพิมพ์ครั้งแรก : ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๕๖
http://www.betta.com, http://www.agnellibetta.com

กลุ่มวิจัยและพัฒนาสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืด
กองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด กรมประมง

ปลากัดป่า กลุ่มก่อกวอด ในประเทศไทย

ปลากัดป่าภาคกลางและภาคเหนือ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Betta splendens*

ชื่อสามัญ : Siamese fighting fish

แหล่งที่พบ : พบเกือบทุกภาคของประเทศไทยยกเว้นภาคอีสาน พบได้ทั่วไปตั้งแต่จังหวัดเชียงรายจนถึงภาคใต้ในจังหวัดชุมพรและระนอง และพบทางภาคตะวันออกไปจนถึงจังหวัดตราด ปลากัดชนิดนี้อาศัยอยู่ตามห้วยหนองคลองบึงที่มีน้ำนิ่งหรือน้ำไหลเอื่อย

ลักษณะเด่น : แก้มจะมีขีดสีแดง ส้ม หรือสีเงิน 1-2 ขีด

ปลายขอบหางสีดำมีเส้นสีเขียวหรือ สีฟ้าแทรกระหว่างกัน ครีบหางจากโคนแต่ไม่ถึงปลายหาง

ปลากัดป่าภาคอีสาน

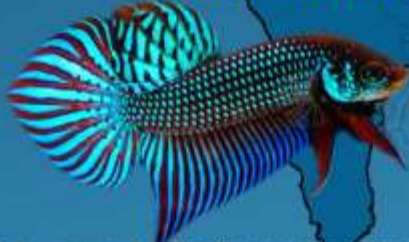
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Betta smaragdina*

ชื่อสามัญ : Blue betta

แหล่งที่พบ : พบแพร่กระจายในเขตภาคอีสานของประเทศไทยและประเทศลาว อาศัยตามทุ่งนา หนองน้ำหรือบึงที่มีน้ำนิ่ง

ลักษณะเด่น : มีเกล็ดที่ใบหน้าเป็นแผ่นๆขนาดใหญ่คล้ายเกล็ดสูง เกล็ดบนลำตัวมีสีเขียวหรือฟ้า

ปลากัดป่ามหาชัย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Betta mahachaiensis*

ชื่อสามัญ : Mahachai betta

แหล่งที่พบ : พบการกระจายพันธุ์แคบมาก พบในเขตจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ และในเขตบางขุนเทียนของกรุงเทพฯ ปัจจุบันพบได้ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร และเขตติดต่อใกล้เคียงเท่านั้น อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำที่มีน้ำเค็มเล็กน้อย โดยอาศัยตามบ่อบำบัด

ลักษณะเด่น : ส่วนหัวด้านบนมีสีดำเข้ม แก้มมีขีดสีเขียวหรือฟ้าขาวสองขีด บนลำตัวมีแก้มสีเขียวเคลือบลงไปถึงคาง พื้นลำตัวมีสีน้ำตาลแดงถึงดำ เกล็ดลำตัวสีเขียวเข้มหรือเขียวอ่อนแวววาวเรียงตัว เป็นระเบียบ ส่วนหางใหญ่ปลายแหลมคล้ายรูปใบโพธิ์

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Betta imbellis*

ชื่อสามัญ : Crescent betta

แหล่งที่พบ : แพร่กระจายตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานีลงไปจนถึงชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยรวมถึงในประเทศมาเลเซีย ตลอดจนอินโดนีเซีย ปลากัดป่าภาคใต้มีอาศัยตามทุ่งนา หนองน้ำหรือ ที่มีน้ำไหลเอื่อย

ลักษณะเด่น : บริเวณแก้มสีเขียว จึงมีอีกชื่อที่เรียกกันว่า "ปลากัดแก้มเขียว" ลักษณะปลายหางโค้งเป็นวงสีแดงคล้ายรูปพระจันทร์เสี้ยว

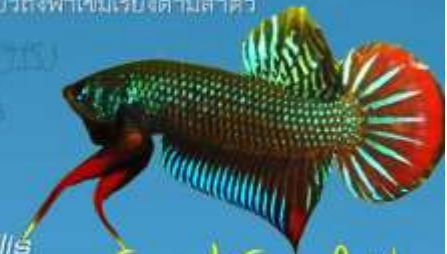
ปลากัดป่าภาคตะวันออก

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Betta siamorientalis*

ชื่อสามัญ : Kabinburi Betta

แหล่งที่พบ : กระจายพันธุ์ทางภาคตะวันออกของไทย ตั้งแต่จังหวัดฉะเชิงเทรา สระแก้ว ปราจีนบุรี และชลบุรี และยังพบในบางพื้นที่ของประเทศกัมพูชาไปจนถึงตอนใต้ของประเทศเวียดนาม มีอาศัยตามทุ่งนา หนองน้ำนิ่งหรือที่มีน้ำไหลเอื่อย

ลักษณะเด่น : ลักษณะคล้ายคลึงกับปลากัดป่าภาคใต้ แตกต่างกันที่บริเวณใบหน้าและลำตัวจะมีสีเขม่าดำเข้ม และมีเกล็ดสีเขียวถึงฟ้าเข้มเรียงตามลำตัว

ปลากัดป่าภาคใต้

กลุ่มวิจัยและพัฒนาสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืด
กองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด กรมประมง

การพัฒนาสายพันธุ์ปลากัด

ปลากัด

ชื่อสามัญ Siamese fighting fish

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Betta splendens* Regan, 1910

ปลากัดจัดเป็นปลาขนาดเล็ก มีลำตัวเป็นรูปทรงกระบอก หัวสั้น ปากเล็ก ครีบหางใหญ่ ครีบท้องเป็นเส้นยาว ปลากัดพบได้ทุกภาคของประเทศไทย และประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยทั่วไป มีขนาดความยาวประมาณ 5 เซนติเมตร กินไรน้ำ ลูกน้ำ และตัวอ่อนแมลงเป็นอาหาร นิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม และเป็นที่ยูจกไปทั่วโลกในนามของปลาสวยงามของประเทศไทย ปลากัดจะผสมพันธุ์โดยตัวผู้จะรัดตัวเมียให้ปล่อยไข่ออกมา และเก็บรวบรวมไข่ไปพันติดไว้ที่ “หวอด” ซึ่งเป็นกลุ่มของฟองอากาศที่ปลาตัวผู้สร้างขึ้น จากนั้นปลากัดตัวผู้จะคอยดูแลจนกว่าไข่จะฟักออกมาเป็นลูกปลา

ปลากัดเป็นปลาพื้นบ้านของไทยที่นิยมเลี้ยงสำหรับนำมาใช้กัต่อสู้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยปลากัดสายพันธุ์ดั้งเดิมจากธรรมชาติมักเรียกติดปากว่า “ปลากัดทุ่ง” หรือ “ปลากัดลูกทุ่ง” หรือ “ปลากัดป่า” และเป็นที่ยูจกของชาวต่างชาติในชื่อ Siamese fighting fish ต่อมาอิวิจ แมคคอร์มิค สมิธ ได้เขียนบทความชื่อ “The Fighting Fish of Siam” ออกเผยแพร่ ทำให้ปลากัดเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในระดับโลก ต่อมา มีรายงานการนำปลากัดไปเลี้ยงในยุโรปใน พ.ศ. 2414 (Hoedeman, 1975) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง และสามารถเพาะพันธุ์ได้สำเร็จครั้งแรกที่ประเทศฝรั่งเศส

ในส่วนของประเทศไทยนั้นได้มีการเพาะขยายพันธุ์ปลากัดได้เป็นจำนวนมากและมีการปรับปรุงพัฒนาสายพันธุ์จนได้ปลากัดที่มีลักษณะรูปร่าง และสีสันทสวยงามขึ้น ปัจจุบันปลากัดมีสีของลำตัวมากมายหลายแบบ โดยมีทั้งที่เป็นสีเดียว สองสี หรือหลายสี นอกจากนี้ยังมีการพัฒนารูปแบบของครีบหางจนมีหลายแบบเช่นกัน ซึ่งจากข้อมูลมาตรฐานสายพันธุ์ปลากัดสวยงามไทย ของกรมประมง สามารถแบ่งสายพันธุ์ปลากัดได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ปลากัดครีบสั้น

เป็นปลากัดที่นักเพาะพันธุ์ปลาได้นำมาคัดสายพันธุ์ โดยมุ่งหวังจะได้ปลาที่กัดเก่ง จากบันทึกคำบอกเล่าของหลวงอัมรินทร์สมบัติ (ครอบครัว สุวรรณนคร) ระบุว่าปลาสังกะสีและปลาลูกหมอน่าจะได้รับการพัฒนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2430 โดยได้มีการนำคัดเลือกปลาป่ามาผสมพันธุ์กัน ลูกปลาที่ได้จากการผสมในชุดแรกเรียกว่า ปลาสังกะสีสีแดง หรือ ปลากัดสังกะสี และเมื่อนำปลาสังกะสีมาผสมพันธุ์กันอีกครั้งจะได้ปลาที่เรียกว่า ปลาลูกหม้อ หรือ ปลากัดหม้อ ซึ่งมีรูปร่างหนาใหญ่กว่า และมีสีหลากหลายกว่า เช่น สีน้ำเงิน สีแดง สีเทา สีเขียว สีคราม หรือสีแดงปนน้ำเงิน ต่อมาจึงได้มีการพัฒนาให้มีความหลากหลายทั้งสีของลำตัว และรูปร่างของหาง ปัจจุบันสามารถแยกปลากัดครีบสั้นตามลักษณะหางได้เป็น 2 สายพันธุ์หลัก คือ 1) ปลากัดครีบสั้นหางเดี่ยว และ 2) ปลากัดครีบสั้นหางคู่ โดยทั้ง 2 สายพันธุ์จะมีลักษณะรูปร่างของครีบหาง 4 ประเภท คือ หางพัด หางโป๊พี้ หางมงกุฎ หางพระจันทร์ครึ่งดวง และหางพระอาทิตย์ครึ่งดวง

ปลากัดครีบทองหางเดี่ยว

ปลากัดครีบทองหางคู่

2. ปลากัดครีบทอง

เป็นปลาที่พัฒนาสายพันธุ์มาจากปลาลูกหม้อ โดยผสมคัดพันธุ์ให้ได้ลักษณะที่มีครีบทองหางยาวขึ้น ความยาวของครีบทองส่วนใหญ่จะยาวเท่ากับ หรือมากกว่าความยาวของลำตัวและหัวรวมกัน ต่อมาได้มีการพัฒนาสายพันธุ์โดยนักเพาะเลี้ยงปลากัดชาวไทยจนได้ปลากัดที่มีรูปร่างและสีสันมากมายหลายแบบ จนเป็นที่นิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงามแพร่หลายไปทั่วโลก อย่างไรก็ตามไม่มีการบันทึกไว้ว่า การพัฒนาปลากัดสายพันธุ์นี้เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด ปัจจุบันยังคงมีการพัฒนาสายพันธุ์อย่างต่อเนื่อง จนได้สายพันธุ์ที่มีลักษณะใหม่ ๆ ตลอดเวลา ซึ่งสามารถแยกปลากัดครีบทองตามลักษณะหางได้เป็น 2 สายพันธุ์หลัก คือ 1) ปลากัดครีบทองหางเดี่ยว และ 2) ปลากัดครีบทองหางคู่ โดยทั้ง 2 สายพันธุ์จะมีลักษณะรูปร่างของครีบทอง 4 ประเภท คือ หางพู่กัน หางมงกุฏ หางพระจันทร์ครึ่งดวง และหางพระอาทิตย์ครึ่งดวง

ปลากัดหางมงกุฏ (Crowntail)

เป็นปลากัดที่ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์ขึ้นใน พ.ศ. 2543 โดยนักเพาะเลี้ยงปลากัดชาวอินโดนีเซีย มีลักษณะที่สำคัญ คือ ครีบทองจักเป็นหนามเหมือนมงกุฏ ก้านครีบทองจะโผล่ยาวออกไปจากปลายหาง ลักษณะดูเหมือนหนาม ซึ่งอาจยาวหรือสั้นแตกต่างกันออกไป เช่นเดียวกับลักษณะการแยกของปลายหนาม และการแยกการเว้าโคนหนามก็มีหลายรูปแบบ ปลากัดหางมงกุฏที่สมบูรณ์จะมีครีบทองแผ่เต็มซ้อนทับได้แนวกับครีบทองอื่น ๆ และส่วนของหนามมีการจัดเรียงในรูปแบบที่สวยงามสม่ำเสมอ

ปลากัดหางพระจันทร์ครึ่งดวง (Halfmoon)

ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์ขึ้นใน พ.ศ. 2530 โดยนักเพาะเลี้ยงปลากัดชาวฝรั่งเศสและชาวเยอรมัน มีลักษณะที่สำคัญ คือ ครีบหางแผ่เป็นรูปครึ่งวงกลม โดยขอบครีบด้านหน้าจะแผ่เป็นแนวเส้นตรงเดียวกันเป็นมุม 180 องศา ครีบด้านบนนอกเป็นขอบเส้นโค้งของครึ่งวงกลม ก้านครีบหางแตกแขนง 2 ครั้ง เป็น 4 แขนง หรือมากกว่า มีลำตัวและครีบสมส่วนกัน ครีบหางแผ่ต่อเนื่องหรือซ้อนทับกับครีบหลังและครีบกัน จนเห็นเป็นเนื้อเดียวกัน

3. ปลากัดป่า

แบ่งเป็น 2 สายพันธุ์หลัก คือ 1) ปลากัดป่าสายดั้งเดิม [ภาคกลางและภาคเหนือ, ภาคอีสาน, ภาคใต้, ปลากัดป่ามหาชัย] เป็นปลากัดที่พบในแหล่งน้ำธรรมชาติ ตามท้องนา และหนองบึง เป็นปลาขนาดเล็กที่ไม่มีลักษณะเด่นมากนัก โดยสีของลำตัวและครีบจะแตกต่างกันออกไปตามแหล่งที่พบ และ 2) ปลากัดป่าสายพัฒนา

ปลากัดป่าสายดั้งเดิม

4. ปลากัดยักซ์

เป็นปลากัดที่ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์โดยชาวไทย มีลักษณะเด่น คือ ลำตัวมีขนาดใหญ่กว่าธรรมชาติถึง 2 เท่า สามารถแบ่งได้เป็น 3 สายพันธุ์หลัก คือ 1) ปลากัดยักซ์ครีบสั้น 2) ปลากัดยักซ์ครีบยาว และ 3) ปลากัดยักซ์ป่า

นอกจากนี้ในปลากัดแต่ละสายพันธุ์ยังสามารถจำแนกกลุ่มของปลากัดจากสีของลำตัว ซึ่งจากข้อมูลมาตรฐานสายพันธุ์ปลากัดสวยงามไทย ของกรมประมง ได้แบ่งมาตรฐานประเภทสีปลากัดสวยงามไทยได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ปลากัดสีเดียว

หมายถึง ปลากัดที่มีสีเดียวกันตลอดลำตัว และครีบต่างๆ ยกเว้น ดวงตา ซึ่งอาจมีหลายสี โดยปลากัดสีเดียวสามารถแบ่งออกได้เป็น สีสว่าง สีเข้ม และตาข่าย

2. ปลากัดสองสี

หมายถึง ปลากัดที่มีสีโดดเด่น 2 สีภายในลำตัว และครีบ ซึ่งมีด้วยกันหลายสี โดยปลากัดสองสีสามารถแบ่งออกได้เป็น สีตัดกัน สีผสม และผีเสื้อ

3. ปลากัดสามสี

หมายถึง ปลากัดที่มีสีโดดเด่น 3 สีบริเวณส่วนลำตัว และครีบ ซึ่งมีด้วยกันหลายโทนสี โดยปลากัดสามสีสามารถแบ่งออกได้เป็น สีตัดกัน สีผสม และผีเสื้อ

4. ปลากัดลวดลาย

หมายถึง ปลากัดที่มีรูปแบบ แถบสีและลวดลาย ที่หลากหลายซึ่งต้องมีตั้งแต่ 2 สีขึ้นไป โดยปลากัดลวดลายสามารถแบ่งออกได้เป็น หินอ่อน ลายจุด และลายหัว

ความหลากหลายของสายพันธุ์ปลากัด (*Betta splendens* Regan, 1910)

สายพันธุ์ปลากัดไทยที่มีการพัฒนาสายพันธุ์จากสายพันธุ์ดั้งเดิม และได้รับความนิยมในปัจจุบัน เน้นไปที่ความสวยงามของปลากัดไทย ปลากัดไทยครีบสั้น ปลากัดไทยครีบยาว จนมีผู้ให้นิยามความงามของปลากัดไทยดุจ “อัญมณีใต้น้ำ”

และจากที่ปลากัดเป็นปลาที่ผูกพันกับคนไทยมาตั้งแต่โบราณ ดังนั้นใน พ.ศ. 2556 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม จึงได้ทำการขึ้นทะเบียนปลากัดให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และต่อมาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมานี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ปลากัดไทยเป็นสัตว์น้ำประจำชาติ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

ข้อมูลและภาพประกอบจาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/>

ปลากัด : เหตุใดจึงได้รับเลือกให้เป็นสัตว์น้ำประจำชาติ.

<https://ngthai.com/animals/18060/betta-nationalaquaticanimal/>

ประเภทของปลากัด. <http://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=30&chap=7&page=t30-7-infodetail05.html>

มาตรฐานปลากัดสวยงามไทย. www.fisheries.go.th/aquaorna/web2/images/download/siam%20fighting%20fish.1.pdf

ปลากัด Siamese fighting fish. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สำนักวิจัยและพัฒนาประมง

น้ำจืด กรมประมง

Special betta in Thailand. นิตยสาร pet mag.